

'Hoe rekbaar is de christelijke inspiratie nog als je euthanasie toelaat?'

Levensbeschouwelijke (zorg)instellingen hebben dankzij de vrijheid van vereniging en de godsdienstvrijheid het recht om euthanasie binnen haar muren te weigeren, schrijft priester Jacques Leirens.

34

Keer gedeeld

Lees later

© Belga

Niemand stoorde zich destijds aan de christelijke inspiratie van Triest en zijn Broeders van Liefde. Men was maar al te blij dat ze zich over psychiatrische patiënten ontfermden waar niemand naar omkeek. Het vrij grote aantal instellingen van de Broeders in de geestelijke gezondheidszorg is ook gevolg van de afwezigheid van anderen.

Men begon zich plots *wél* aan hun christelijke inspiratie (én hun groot marktaandeel) te storen toen ze moeite hadden om euthanasie binnen hun muren toe te laten. Met de euthanasiewet boven het hoofd lagen veel christelijke instellingen onder externe en interne druk. Er werden dan protocols uitgevaardigd om de praktijk onder striktere voorwaarden *intra muros* toe te laten.

Wie niet naïef is, weet dat het houdbaarheidstermijn van deze restricties snel voorbij zal zijn! Want de druk neemt niet af. De vraag naar bijzondere vormen van euthanasie wordt steeds groter. De domino's vallen de ene na de andere: vandaag bij de Broeders

van Liefde voor psychiatrische patiënten, morgen in rusthuizen voor levensmoeë bejaarden.

ADVERTISING

Lees ook: [Euthanasie niet langer principieel taboe bij Belgische Broeders van Liefde](#)

Wie denkt dat hij deze dominotrein tegenhoudt door in de euthanasiepraktijk mee te gaan, met 'christelijke' matigheid, is dus naïef. Hij wordt bovendien naïef gehouden door sussende stemmen die pontificaal verklaren dat *dít* de nieuwe christelijke inspiratie is. Dan is mijn vraag: hoe rekbaar is deze inspiratie nog? Het zou toch stilaan duidelijk moeten zijn: dit is een doodlopend straatje voor christelijk geïnspireerde instellingen!

Het wordt dringend tijd om eens een andere denkpiste te volgen, met lef, tegen de goegemeente in. Laten we ons heel serieus de vraag stellen: heeft een instelling niet het recht om euthanasie binnen haar muren te weigeren?

De gewetensclausule van de euthanasiewet kan een instelling hiervoor niet inroepen omdat ze uitsluitend voor individuele personen voorzien is. Maar instellingen hebben het recht volgens hun overtuiging te handelen. Er wordt hen een zekere autonomie toegekend door het recht van vereniging en het recht op godsdienstvrijheid, twee fundamentele rechten die internationaal erkend zijn. De Europese Raad en zijn Hof van de Mensenrechten heeft bijvoorbeeld

DELEN

'Hoe rekbaar is de christelijke
inspiratie nog als je euthanasie
toelaat?'

herhaaldelijk het recht van ziekenhuizen erkend om abortus of euthanasie niet toe te laten. In haar rechtspraak erkent Europa ook het recht van *Tendenzbetriebe* (instellingen met een levensbeschouwelijke strekking, bv. gezondheidsinstellingen) om te handelen volgens hun eigen identiteit en overtuiging.

Feit is ook dat de Belgische euthanasiewet (2002) de instellingen niet verplicht euthanasie binnen hun muren toe te staan, noch verbiedt te verbieden! In de voorafgaande debatten gingen alle leden van de bevoegde parlementaire commissie ermee akkoord dat instellingen het recht hadden om dat te verbieden. Men achtte het daarna niet nodig dit in de wet vast te leggen. Hoe dan ook, feit is dat de wet daar gewoon geen uitspraak over doet, noch in de ene zin, noch in de andere!

De uitspraak van de Leuvense rechtbank (2016) over het woonzorgcentrum dat euthanasie aan een patiënte had geweigerd, heeft in deze kwestie weinig duidelijkheid gebracht. De rechters hebben de beslissing van het centrum "een fout" genoemd. Het gaat om fouten in de communicatie (tussen artsen onderling en tussen centrum en patiënte) en in de gevolgde procedure, waardoor euthanasie werd uitgesteld en de patiënte morele schade leed. Beslist een spijtige zaak. Maar van een "principiële" fout is er geen sprake, want het centrum verklaarde zelf tijdens het proces principieel niet tegen euthanasie binnen haar muren te zijn en de rechters namen daar in hun vonnis expliciet akte van. De rechtbank heeft dus geen directe uitspraak gedaan over de mogelijkheid om euthanasie al dan niet te weigeren op basis van het *recht van vereniging* (Grondwet, art. 27).

Wat nu met de patiënt die euthanasie wenst? Verdient elk individu geen respect? Juist! *Elk* individu. Waarom moet het recht van het individu dat om euthanasie vraagt, absoluut gerespecteerd worden, als het recht van het individu dat zich verenigt in een instelling waarin hij liefst geen euthanasie ziet gebeuren, doodleuk genegeerd mag worden? Waarom twee maten en twee gewichten? Men vergeet blijkbaar dat het recht van vereniging, niet louter een sociaal recht is, maar óók een *individueel* grondwettelijk recht van *alle* Belgen.

Op basis van dit recht (samen met de gewetensvrijheid of godsdienstvrijheid) mogen christenen, vrijdenkers, moslims, enz. zich verenigen om collectieve privé-initiatieven te nemen, elk vanuit zijn eigen inspiratie of overtuiging. Dit belet niet dat de staat een zekere kwaliteitscontrole doet; de autonomie van de instellingen is immers niet absoluut (zoals dat van het individu het ook niet is). De staat moet er vooral op toezien dat het algemeen welzijn behouden wordt. Dit algemeen welzijn is niet gediend met een oekaze die alle instellingen verplicht euthanasie toe te staan. Een politiek systeem dat zulks wel verplicht, promoot het eenheidsdenken, geeft een tendentiekus moreel signaal en betuttelt het geweten van de burgers. Daarentegen komt het algemeen welzijn echt niet in het gedrang doordat een aantal instellingen geen euthanasie binnen hun muren

toelaten, als dit maar op een medisch en ethisch verantwoorde wijze gebeurt (met b.v. een *informed consent* bij opname).

Dit debat is dus niet alleen een welles-nietesspel rond de vraag of euthanasie binnen een instelling mag geweigerd worden. Waar het ook om gaat is om het recht van vereniging van alle levensbeschouwelijke instellingen. Als er geen recht is om zich te verenigen, zich te organiseren en te laten inspireren rond vrij gekozen waarden die, hoewel niet door de meerderheid gedeeld, het algemeen welzijn respecteren, dan maak je van de *civil society* (met zijn collectieve privé-initiatieven) een hol begrip.

Jacques Leirens is arts, priester en dr. in de filosofie